

Ankestyrelsen

NYT

NYT FRA ANKESTYRELSEN NR. 6 SEPTEMBER

2011

	Side
Kommunerne har styr på reglerne om tilbagebetaling af kontanthjælp	2
At skrive en afgørelse	6
Frivillige kan også få erstatning	8
Fælles kurs for kommuner og foreninger på det frivillige sociale område	14
Download nyt inspirationskatalog om tilsyn og opfølgning i hjemmeplejen	17
Fokus på bisiddere til børn	19
Flere ansøgte om handicapbil - flere fik afslag	21
Kort Nyt fra Ankestyrelsen	23

Kommunerne har styr på reglerne om tilbagebetaling af kontanthjælp

Reglerne om tilbagebetaling af løbende forsørgelsesydelse som kontanthjælp bliver generelt anvendt rigtigt i kommunerne. En ny praksisundersøgelse fra Ankestyrelsen viser, at langt størstedelen af kommunernes afgørelser er rigtige.

Af fuldmægtige Henriette Næss-Schmidt og Maria Teresa Raaschou-Jensen, Ankestyrelsen

Sagerne er godt oplyst

Ankestyrelsen har gennemført en undersøgelse af kommunernes praksis, når det gælder kommunernes krav om tilbagebetaling af løbende forsørgelsesydelse efter aktivlovens §§ 91 og 93.

Undersøgelsen viser, at sagerne er godt oplyst. Det betyder, at kommunerne har indhentet de oplysninger, der er nødvendige for at kunne træffe afgørelse i sagerne.

[Læs praksisundersøgelsen på Ankestyrelsens hjemmeside www.ast.dk >>](http://www.ast.dk)

3 konkrete forbedringsforslag

Ankestyrelsens praksisundersøgelse viser konkrete eksempler på, hvordan kommunerne kan gøre afgørelser om tilbagebetaling endnu bedre.

En god begrundelse

Begrundelsen for en afgørelse er borgerens mulighed for at forstå og kunne forholde sig til kommunens beslutning. Derfor er det vigtigt for borgeren, at det tydeligt fremgår af afgørelsen, hvilke forhold kommunen har lagt vægt på ved vurderingen af sagen.

[Download den opdaterede udgave af "At skrive en afgørelse" på www.ast.dk >>](http://www.ast.dk)

Tilbagebetaling efter bestemmelsen i aktivlovens § 91, nr. 1, eller nr. 2, afhænger af, om borgeren vidste eller burde vide, at der ikke var ret til hjælpen.

I en del af sagerne, har Ankestyrelsen ikke tydeligt kunnet se, at kommunerne har vurderet, om borgeren vidste eller burde vide, at han eller hun ikke havde ret til hjælpen. Kommunerne skal foretage denne vurdering, og af hensyn til borgerens retssikkerhed skal vurderingen fremgå af selve afgørelsen.

Hvis det klart fremgår af sagens akter, at hjælpen blev modtaget "mod bedre vidende", har Ankestyrelsen ikke vurderet afgørelsen som forkert.

Eksempel på udbetaling af hjælp 'mod bedre vidende', hvor Ankestyrelsen ikke har vurderet afgørelsen som forkert

En borger modtager kontanthjælp og er blevet oplyst om, at kommunen skal have besked om ændringer i hans eller hendes økonomiske forhold. Alligevel undlader borgeren at fortælle kommunen, at han eller hun har fået lønnet arbejde.

Når det i sagen er klart dokumenteret, at borgeren har fået løn for sit arbejde, har borgeren tydeligvis fået udbetalt hjælpen "mod bedre vidende".

Læs mere i Principafgørelse 87-10, hvor det fremgår, at kommunen skal huske at foretage en vurdering af, om borgeren vidste eller burde vide, at der ikke var ret til hjælpen >>

Tilbagebetaling i løbet af kortere tid

Inden kommunerne kræver tilbagebetaling efter aktivlovens § 93, stk. 1, nr. 4, skal de undersøge, at der er en vis sikkerhed for, at borgeren kommer til penge inden for kortere tid, som gør, at borgeren vil blive i stand til at tilbagebetale.

Eksempel på manglende sikkerhed for kommende arv

En kommune havde stillet krav om tilbagebetaling, fordi borgeren havde oplyst, at hun på et senere tidspunkt ville få udbetalt en arv.

Ankestyrelsen vurderede, at der ikke var sikkerhed for, om der kom et beløb til udbetaling og i givet fald hvornår. Der var også tvivl om beløbets størrelse. Derfor kunne kommunen ikke kræve, at borgeren skulle betale kontanthjælpen tilbage.

Læs mere om begreberne "kortere tid" og "sikkerhed for beløbets udbetaling" i Principafgørelse O-13-93 >>

Parterne i en sag skal høres inden afgørelse

Kommunen skal partshøre borgeren, inden den træffer afgørelse om tilbagebetaling af kontanthjælpen. Undersøgelsen viser, at der er behov for, at kommunerne øger opmærksomheden på partshøring.

Formålet med partshøring er, at

- gøre borgeren bekendt med, at sagen verserer
- give borgeren mulighed for at kommentere sagens oplysninger

Hvis kommunen ikke har partshørt i sagen, vil afgørelsen som udgangspunkt være ugyldig. Hvis partshøringen ud fra en konkret væsentlighedsvurdering ikke vil ændre afgørelsens resultat, vil afgørelsen fortsat gælde.

[Læs alle Ankestyrelsens anbefalinger i praksisundersøgelsen på \[www.ast.dk\]\(http://www.ast.dk\) >>](#)

Idéer til bedre afgørelser og arbejdsgange

Før vi offentliggjorde praksisundersøgelsen, har Ankestyrelsen på et dialogmøde drøftet de juridiske indsatsområder med de kommuner, der har deltaget i undersøgelsen.

På mødet var der mange gode ideer til, hvordan kommunerne kan undgå fejl i fremtiden.

I forhold til afgørelser efter § 91 blev der nikket til Ankestyrelsens anbefaling om, at kommunerne justerer tilbagebetalingserklæringen, så sagsbehandlerne her bliver mindet om, at det også skal med i begrundelsen, at hjælpen er modtaget mod bedre vidende.

Kommunerne drøftede, hvordan de fremover kan sikre, at borgeren bliver partshørt.

Flere kommuner havde gode erfaringer med at indføre arbejdsgangsbeskrivelser, som en effektiv metode til at kvalitetssikre, at kommunen husker at partshøre borgeren, inden afgørelsen om tilbagebetaling.

[Læs oplægget fra dialogmødet med kommunerne den 17. maj 2011 >>](#)

Omfattende praksis om tilbagebetaling

Det positive resultat af undersøgelsen hænger godt sammen med, at reglerne om tilbagebetaling har eksisteret i mange år, og at Ankestyrelsen har en omfattende praksis på området.

[Læs mere om vores praksis i Principdatabasen på \[www.ast.dk\]\(http://www.ast.dk\) >>](#)

Aktivlovens §§ 91 og 93

§ 91 er opdelt i nr.1-3, hvortil der knytter sig forskellige betingelser:

- § 91, nr. 1, anvendes, hvor borgeren har undladt mod bedre vidende at oplyse om ændringer, der har betydning for hjælpen.
- § 91, nr. 2, omhandler den situation, hvor borgeren har opfyldt sin oplysningspligt, men kommunen fortsætter med at udbetale, enten fordi kommunen ikke kan nå at standse hjælpen, eller ikke er opmærksom på at standse hjælpen, det vil sige en situation med fejludbetaling.
- § 91, nr. 3, anvendes, når kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling, i det tilfælde en person er omfattet af en sanktion efter lov om arbejdsløshedsforsikring.

§ 93 er opdelt i nr.1-4, hvortil der knytter sig forskellige betingelser:

- Efter § 93, stk. 1, nr. 1, kan kommunen træffe beslutning om tilbagebetaling, når der ydes hjælp, fordi modtageren har udvist uforsvarlig økonomi.
 - Efter § 93, stk. 1, nr. 2, kan kommunen kræve tilbagebetaling, fordi modtageren ikke har givet nødvendige oplysninger til andre offentlige myndigheder, private m.fl., der har betydning for modtagelse af anden offentlig forsørgelsesydelse eller tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats m.v.
 - Efter § 93, stk. 1, nr. 3, kan kommunen træffe beslutning om tilbagebetaling, fordi modtageren eller ægtefællen er indblandet i en kollektiv arbejdsstrid. Ankestyrelsen har ikke praksis om anvendelsen af § 93, stk. 1, nr. 3.
 - Efter § 93, stk. 1, nr. 4, kan kommunen træffe beslutning om tilbagebetaling, når der på det tidspunkt, da der søges hjælp på grund af økonomisk trang, foreligger forhold, der viser, at den pågældende i løbet af kortere tid vil være i stand til at tilbagebetale hjælpen.
- Det er en forudsætning for tilbagebetaling efter § 93, stk. 1, nr.1- 4, at kommunen senest ved udbetaling af hjælpen oplyser modtageren om, at hjælpen skal betales tilbage og med hvilken begrundelse.

At skrive en afgørelse

Ankestyrelsens pjec "At skrive en afgørelse" er netop udgivet i en ny og opdateret udgave. Pjecen giver sagsbehandlere en opskrift på at skrive en afgørelse, der både er korrekt, bygger på god sagsbehandling og forhåbentligt kan forstås af borgerne.

Af fuldmægtig Pernille Døssing, Ankestyrelsen

Opskrift til korrekte og forståelige afgørelser

I "At skrive en afgørelse" giver Ankestyrelsen en klar og letforståelig opskrift på at skrive en juridisk afgørelse, som både er korrekt opbygget, og som de fleste borgere kan forstå uden efterfølgende forklaring.

Opskriften er et tilbud til kommunale sagsbehandlere og andre, der træffer juridiske afgørelser. "At skrive en afgørelse" er også målrettet studerende på socialrettlige uddannelser, som skal lære at formulere en afgørelse i en konkret sag.

Pjecens indhold

- Forklaring på hvad en afgørelse er
- Opskrift på at skrive en afgørelse
- Forklaring af begreber
- Lovtekster
- Oversigt over relevante hjemmesider
- Tjekliste
- Eksempler

Led i styrelsens vejledning til kommunerne

Pjecen "At skrive en afgørelse" blev udgivet første gang i 2004 som en del af Ankestyrelsens vejledningsforpligtelse. Siden er pjecen blevet den mest downloadede publikation på Ankestyrelsens hjemmeside. Særligt de sociale højskoler har haft meget glæde af pjecen, som indgår i undervisningen.

"Vi er stolte af, at pjecen indgår i pensum på blandt andet de sociale højskoler. Vi håber, mange nye studerende også får glæde pjecen og dens opskrift", siger vicedirektør Jan Henriksen.

Læs pjecen "At skrive en afgørelse" på www.ast.dk >>

Samme link som før

Den opdaterede udgave fås ikke i en trykt udgave, men alle kan downloade den fra vores hjemmeside.

Den nye udgave har præcist samme link som den tidligere udgave, så eventuelle henvisninger og linkadresser i undervisningsmateriale skal ikke ændres.

Frivillige kan også få erstatning

Hvis man kommer til skade, imens man arbejder frivilligt, kan man godt være berettiget til erstatning. En ulykke er omfattet af arbejdsskadeloven, når ulykken sker, mens man udfører arbejde for en arbejdsgiver. Arbejdet kan være ulønnet, og frivilligt arbejde kan derfor også være omfattet af arbejdsskadeloven.

Af fuldmægtig Charlotte Siig Niclasen, Ankestyrelsen

Europæisk år for frivilligt arbejde 2011

I år er det Europæisk år for frivilligt arbejde. Formålet er at få flere borgere til at engagere sig i frivilligt arbejde.

I december 2010 udtalte socialminister Benedikte Kiær, at hendes målsætning var, at hver anden dansker skal være frivilligt engageret i 2020.

Mulighederne for frivilligt arbejde er mange. Det kan fx være at arbejde i en café for hjemløse, være spejderleder, være træner i sine børns fodboldklub, samle midler ind til en velgørende forening eller hjælpe skoleelever i en lektiecafé i beboerhuset.

[Læs mere om Europæisk år for frivilligt arbejde 2011 på www.sm.dk >>](http://www.sm.dk)

Arbejdsskadeloven og det frivillige arbejde

Ankestyrelsen har i en række Principafgørelser taget stilling til, om frivilligt arbejde er

- arbejde i arbejdsskadelovens forstand, eller
- en fritidsaktivitet, der ikke er omfattet af arbejdsskadeloven

Når Arbejdsskadestyrelsen og Ankestyrelsen behandler sager, om en skade, der er sket under foreningsarbejde eller ved frivilligt arbejde, er det relevant at foretage denne sontring.

Arbejde i lovens forstand

I sager, hvor vi skal afgøre, om der er tale om arbejde i arbejdsskadelovens forstand, foretager vi altid en konkret vurdering. Vi har dog igennem de seneste år fået fastlagt nogle kriterier, som indgår ved vores vurdering:

- Har den ene part beføjelser til at instruere om arbejdets udførelse?
- Er der tale om en arbejdsindsats, eller er der tale om normal foreningsaktivitet for et medlem?
- Er der tale om en arbejdsindsats i foreningens interesse i modsætning til egeninteresse?
- Er der tale om en indsats af professionel karakter?
- Er alternativet til indsatsen, at der skal hyres en professionel til at udføre arbejdet?

Arbejdsskadelovens område

Personer, der af en arbejdsgiver er antaget til at udføre arbejde i Danmark, er omfattet af arbejdsskadeloven.

Det er alene et krav, at der er etableret et arbejdstager- og arbejdsgiverforhold, samt at der skal præsteres en arbejdsindsats.

Der er ikke krav til arbejdets varighed, ligesom arbejdets art er uden betydning. Arbejdet kan være både lønnet og ulønnet.

Arbejdstager- og arbejdsgiverforhold

Et antagelsesforhold er typisk kendetegnet ved, at arbejdsgiveren har en vis instruktionsbeføjelse over for arbejdstageren, når arbejdet skal udføres.

Arbejdsgiveren har en

- bestemmelsesret med hensyn til arbejdets udførelse og
- ret til at føre tilsyn med arbejdstageren.

Arbejdstageren skal

- stille sin arbejdskraft til rådighed og
- tåle at modtage instruktioner om arbejdets udførelse og at blive kontrolleret.

Antagelsesforholdet kan være stiltiende og behøver ikke at være indgået direkte med arbejdsgiveren. Antagelsesforholdet kan også være indgået med en person, der handler på arbejdsgiverens vegne og i arbejdsgiverens interesse.

Spejder, foreningsmedlem eller bestyrelsesmedlem – arbejdets karakter er afgørende

Når vi skal vurdere, om en ulykke er omfattet af arbejdsskadeloven, eller om der er tale om en privat skade, foretager vi altid en konkret afvejning. Det er omfanget af arbejdet og arbejdets karakter, der har afgørende betydning. Der skal mere end sædvanligt foreningsarbejde til, før en skade er omfattet af loven. Vi afvejer, hvem der har interesse i det udførte arbejde.

Der er mange former for frivilligt foreningsarbejde. Derfor har vi igennem mange år udviklet en stor praksis på området. I denne artikel skitserer vi vores praksis inden for forskelligt frivilligt arbejde.

Vi har ikke megen praksis, når det handler om frivilligt arbejde, hvor skadelidte ikke er medlem af en forening. Vi forventer dog, at behandle og afgøre flere principielle sager, hvis der sker en stigning i det frivillige arbejde.

Menige foreningsmedlemmer

Almindelige medlemmer af en forening er som udgangspunkt ikke i et antagelsesforhold til foreningen, da de er medlemmer af foreningen på grund af en egeninteresse. Det er fx tilfældet i idrætsklubber, hvor medlemmerne dyrker sport i egen interesse.

Dette udgangspunkt gælder, når medlemmet deltager i foreningens virksomhed til fremme af dens formål, eller i overensstemmelse med foreningens formål. I praksis betyder det, at almindeligt foreningsarbejde ikke er omfattet af arbejdsskadeloven.

Et medlem af en motocrossklub var fx ikke omfattet af loven, da han kom til skade som flagpost under et motocrossløb. Der var tale om et løb, som blev afviklet ved hjælp af frivillig arbejdskraft ydet af klubbens medlemmer. Medlemmet havde kørelicens, og det var sædvanligt for klubbens medlemmer, som var fyldt 16 år og havde kørelicens, at de fungerede som flagpost under motocrossløb.

[Læs Principafgørelse 72-11 >>](#)

I en sag, hvor en spejderleder beskadigede sine briller under et natløb på en sommerlejr, vurderede vi, at hans funktioner ikke kunne sidestilles med arbejde. Han modtog ikke løn for sin indsats på lejren, men fik kost og logi. Vi begrundede vores afgørelse med, at der var tale om aktiviteter, der faldt inden for spejderkorpsets formål. Der var derfor overensstemmelse med den interesse, der begrundede spejderlederens medlemskab af korpset.

Medlemmer af en spejderorganisation, også spejderledere, der arbejder frivilligt, er sædvanligvis ikke omfattet af loven. Det skyldes, at arbejdsindsatsen her er begrundet i egen interesse.

[Læs Principafgørelse U-30-03 >>](#)

Menige foreningsmedlemmer kan være omfattet af loven

Der kan være tale om et antagelsesforhold mellem en forening og et medlem. I disse tilfælde kan et medlem være omfattet af arbejdsskadeloven. Efter praksis kræver det, at medlemmet påtager sig særlige hverv inden for foreningen, og at der er tale om en arbejdsindsats, der går udover, hvad der er normalt for et medlem af en forening.

I Principafgørelse U-2-87 kom et medlem af en andelsboligforening til skade, da han udførte reparationsarbejde på ejendommen. Det udførte arbejde gik udover, hvad man med rimelighed kan forvente af et medlem af en andelsboligforening. Vi vurderede derfor, at medlemmet var omfattet af loven.

[Læs Principafgørelse U-2-87 >>](#)

Bestyrelsesmedlemmer

Bestyrelsesmedlemmer er som udgangspunkt heller ikke omfattet af loven. Dette udgangspunkt gælder, når bestyrelsesmedlemmet udfører funktioner, der er knyttet til hvervet som bestyrelsesmedlem eller til medlemskabet i foreningen.

Hvis der er tale om arbejde udover, hvad der med rimelighed kan forventes af et bestyrelsesmedlem, vil bestyrelsesmedlemmet være omfattet af loven. Efter vores praksis forventer vi en større arbejdsindsats af et bestyrelsesmedlem, og endnu mere af formanden, end af et menigt medlem.

Principafgørelse U-40-01 handler om en instruktør i en gymnastikforening, der samtidig var medlem af foreningens bestyrelse. Foreningen havde indkøbt et nyt gymnastikredskab, og foreningens instruktører og bestyrelsesmedlemmer deltog ved en introduktion af redskabet. Medlemmet afprøvede redskabet og kom i den forbindelse til skade. Vi vurderede, at skadelidte var omfattet af loven, da han afprøvede redskabet i sin egenskab af instruktør. Afprøvningen lå udover, hvad der normalt kræves af et bestyrelsesmedlem.

[Læs Principafgørelse U-40-01 >>](#)

Et bestyrelsesmedlem (næstformand) fik under en arbejdsweekend en rygskaide. Bestyrelsen og omkring 25 frivillige medlemmer deltog i arbejdsweekenden. Vi vurderede, at der var tale om almindelig deltagelse i foreningsarbejde, og at der ikke var tale om et tilfælde omfattet af loven.

[Læs Principafgørelse U-3-87 >>](#)

En indsats udover almindeligt foreningsarbejde

For at fravige udgangspunktet om, at et (bestyrelses)medlem ikke er omfattet af loven kræver det, at der er tale om et egentligt arbejde af et vist omfang, og at arbejdet udføres i foreningens interesse.

I Principafgørelse U-2-07 kom en partreder til skade, mens han sejlede en færge for turister. Der var en fast og kendt vagtplan, og partrederen indgik i sikkerhedsbemandingen. Han var desuden godkendt som skipper af Søfartsmyndighederne. Der var ikke en fortjeneste i rederiet, men et mindre antal parterne sejlede og sørgede for færgen på frivillig basis.

Vi vurderede, at partrederen udførte en arbejdsmæssig indsats ombord på færgen, og at han derfor var omfattet af loven. Vi fraveg dermed hovedreglen om, at en ulykke under en aktivitet, der er udført som led i foreningens virke, ikke kan anerkendes.

[Læs Principafgørelse U-2-07 >>](#)

Frivilligt arbejde for velgørende organisationer

Vi har i to sager taget stilling til spørgsmålet om frivilligt arbejde for velgørende organisationer.

I Principafgørelse 130-09 kom en frivillig indsamler fra Kræftens Bekæmpelse til skade under en indsamling. Indsamlingen foregik ved hjælp af frivillige medhjælpere, der ikke var medlem af foreningerne. Indsamlerne var underlagt instruktionsbeføjelse i forbindelse med den praktiske afvikling af indsamlingen.

Vi vurderede, at der var et antagelsesforhold mellem indsamleren og Kræftens Bekæmpelse. Indsamlingen var hovedsagligt i Kræftens Bekæmpelses interesse, og den kunne derfor sidestilles med arbejde.

[Læs Principafgørelse 130-09 >>](#)

I Principafgørelse U-3-96 vurderede vi, at en besøgsven for Dansk Røde Kors ikke var omfattet af loven, da der ikke var tale om en arbejdsindsats. Besøgsvennen var underlagt spilleregler, som var opstillet af Dansk Røde Kors, og der var tilknyttet en besøgsleder, der sørgede for de praktiske forhold, fx kontaktfrembringelse.

Vi vurderede, at besøgsvennen stillede sig til rådighed som ulønnet hjælper for at støtte/opmuntre den, der skulle besøges. Besøgsvenner kommer på besøg som personlige venner, og ikke som professionelle hjælpere. De er et supplement til offentlig bistand. Der var derfor tale om en social humanitær aktivitet, og ikke et arbejde.

[Læs Principafgørelse U-3-96 >>](#)

Frivillige ved hjemmeværnet

Vi har i to sager truffet afgørelse om tilskadekomst under færdene mellem bopæl og tjenestested for frivillige ved hjemmeværnet. Vores praksis i disse sager er, at frivillige ved hjemmeværnet er forsikringsdækket ved færdene mellem bopæl og tjenestested. Det skyldes, at denne færden anses for at være omfattet af de pligter, der er forbundet med tjenesten, eller de forhold hvorunder tjenesten foregår. Dette er en helt særlig praksis for frivillige ved hjemmeværnet, da det normale udgangspunkt efter arbejdsskadeloven er, at en skade på vej til og fra arbejde ikke kan anerkendes som en arbejdsskade.

Læs mere om "Arbejdsstedets afgrænsning" i Nyt fra Ankestyrelsen nr. 5 juni 2011 >>

Grunden til denne særregel for frivillige ved hjemmeværnet er, at de frivillige ved hjemmeværnet opbevarer uniform, udrustning, våben og uniform på deres bopæl.

I en tredje sag har vi taget stilling til omfanget af hjemmeværnsfrivilliges tjeneste. Her var der tale om en frivillig i hjemmeværnet, som deltog i en faldskærmsweekend, hvor han kom til skade. Den frivillige deltog i weekenden som medlem af en idrætsforening, der optog hjemmeværnspersonel inden for en bestemt region. På skadestidspunktet var han i kampuniform, der var befalingsmænd tilstede, og hjemmeværnsregionen støttede idrætsforeningen økonomisk og materielt. Idrætsforeningen var ikke kommandomæssigt underlagt hjemmeværnsregionen, og hjemmeværnet havde ingen indflydelse på foreningens aktiviteter. De opgaver, der var stillet i hjemmeværnet, gav ikke anledning til at uddanne de frivillige i faldskærmsudspring.

Vi vurderede, at den frivillige ikke var omfattet af lov om erstatning til værnepligtige med flere, da han kom til skade under faldskærmsweekenden. Der havde ikke været tale om udførelse af pligter, der var forbundet med tjenesten. Deltagelse i weekenden kunne ikke med rimelighed sættes i forbindelse med tjenesten i hjemmeværnet.

Læs Principafgørelse U-13-96 >>

Særlig lov for frivillige ved hjemmeværnet

Frivillige ved hjemmeværnet er omfattet af lov om erstatning til skadelidte værnepligtige med flere. Efter denne lov gælder, at enhver der under tjeneste som frivillig i hjemmeværnet, jf. lov om hjemmeværnet, rammes af et ulykkestilfælde eller en sygdom, der med rimelig sandsynlighed kan henføres til udførelsen af de pligter, der er forbundet med tjenesten eller til de forhold, hvorunder tjenesten foregår, er berettiget til erstatning fra staten for følgerne heraf.

I anledning af frivilligåret henviser vi desuden til artiklen "Fælles kurs for kommuner og foreninger på det frivillige sociale område" i dette nyhedsbrev >>

Fælles kurs for kommuner og foreninger på det frivillige sociale område

Ankestyrelsen har i to temaanalyser belyst samarbejdet mellem kommuner og foreninger på det frivillige sociale område. Temaanalyserne handler om kommunernes og foreningernes syn på samarbejdet og muligheder for at understøtte den frivillige sektor.

Af fuldmægtige Samuel Nielsen og Steen Birkedal, Ankestyrelsen

Europæisk år for frivilligt arbejde

2011 er Det Europæiske år for frivilligt arbejde til fremme af aktivt medborgerskab.

I den anledning opsummerer vi hovedresultaterne fra to temaanalyser, som Ankestyrelsen har udarbejdet om samarbejdet på det sociale område mellem de frivillige foreninger og kommunerne.

Frivilligområdet kan med fordel formaliseres

Kommunerne nævner, at en høj prioritering af det frivillige sociale område afspejler sig i graden af formalisering af samarbejdet med foreningerne.

Et eksempel på et samarbejde med de frivillige sociale foreninger er at etablere et frivilligcenter og ansætte en frivilligkonsulent. Frivilligkonsulenten skal blandt andet omsætte kommunens frivilligpolitik i praksis og sikre en tæt dialog med de frivillige.

Tilsvarende viser temaanalysen fra 2009, at tilfredsheden er størst blandt de foreninger, som har en direkte kontakt til en frivilligkonsulent i kommunen. Tilfredsheden er også størst blandt de foreninger, som aktivt involveres i forvaltningens arbejde på det frivillige sociale område.

Kommunerne lever i høj grad op til de frivillige sociale foreningers ønske om et tæt samarbejde.

Synergieffekt i frivilligcenteret i Silkeborg

Silkeborg kommunes frivilligcenter – Frivilligcenter Silkeborg - har til huse i kommunens sundhedshus. Det giver en klar synergieffekt mellem det frivillige område og sundhedsområdet. Borgere som opsøger sundhedstilbud bliver således opmærksomme på de frivillige sociale foreninger og deres tilbud. Dette gavner også foreningernes rekruttering af frivillige.

5 bud på et styrket samarbejde

I temaanalysen fra 2010 peger kommunerne på flere fordele ved at styrke samarbejdet mellem det offentlige og de frivillige sociale foreninger. Der er imidlertid også en række udfordringer. Kommunerne giver deres bud på, hvordan udfordringerne kan håndteres:

- De frivillige sociale foreninger skal inddrages tidligt, og der skal være en løbende dialog for at afstemme forventninger til samarbejdet mellem kommunen og foreningerne.
- De frivillige sociale foreninger tænkes ind i den sociale indsats som en væsentlig samarbejdspartner i forlængelse af de kommunale tilbud
- De frivillige sociale foreninger skal være bevidste om deres ejerskab i forhold til iværksatte projekter og aktiviteter i kommunen
- De frivillige sociale foreningers arbejdsområder og opgaver skal præciseres og afgrænses i forhold til de opgaver, de kommunalt ansatte løfter
- De frivillige sociale foreninger varetager såkaldte 'bløde opgaver' – for eksempel forestå sociale aktiviteter og lettere plejefunktioner såsom hjælp til væskeindtag hos syge borgere

"Det er ikke noget med 'hov, her er en frivillig forening, så trækker kommunen sin serviceydelse tilbage.' Den professionelle service er kommunens fulde ansvar! De frivillige sociale foreninger går ind og giver et ekstra bidrag ud over det. Hvis de frivillige foreninger trak sig, ville vi have et fattigere samfund. Det er jo ikke sådan, at vi ville falde helt bag om ude på plejecentrene, men det ville ikke være sjovt at være der".

- Sønderborg Kommune

Temaanalysen fra 2009 bygger på spørgeskemabesvarelser fra 1669 frivillige sociale foreninger, mens temaanalysen fra 2010 er baseret på interview med syv kommuner.

Temaanalyserne i deres fulde omfang

Temaanalyserne om frivilligområdet er udarbejdet på vegne af Socialministeriet. På ministeriets hjemmeside findes begge temaanalyser.

Temaanalyse af den frivillige verdens samspil med kommunerne på www.sm.dk >>

Temaanalyse om kommunernes perspektiv på § 18-støtten til frivillige sociale foreninger - en kvalitativ interviewundersøgelse af udviklingstendenser på www.sm.dk >>

Helt ny statistik om frivilligt socialt arbejde

Ankestyrelsen offentliggør i efteråret 2011 en helt ny statistik om frivilligt socialt arbejde efter Servicelovens § 18.

Samtidigt vil det være muligt at hente hovedresultater fra statistikken om det frivillige sociale arbejde i Tal fra Ankestyrelsen. Her kan du bl.a. se mere detaljerede oplysninger om kommunernes økonomiske støtte og de støttede foreninger.

Se "Tal fra Ankestyrelsen" på www.ast.dk/tal_fra_ankestyrelsen >>

I anledning af frivilligåret henviser vi desuden til artiklen "Frivillige kan også få erstatning" i dette nyhedsbrev >>

Støtte til frivillige sociale foreninger

Efter servicelovens § 18 skal kommunerne samarbejde med frivillige sociale foreninger. Rammerne for samarbejdet fastlægges af den enkelte kommune, men kommunerne er forpligtet til at afsætte et årligt beløb til støtte af frivilligt socialt arbejde.

Download nyt inspirationskatalog om tilsyn og opfølgning i hjemmeplejen

Ankestyrelsen har sammen med Socialministeriet udarbejdet et katalog, som kan inspirere kommunerne, når de skal udarbejde en tilsynspolitik i hjemmeplejen. Kommunerne kan også bruge kataloget i arbejdet med at videreudvikle tilsyn og opfølgning i hjemmeplejen.

Af fuldmægtige Kirsten Surlykke Nielsen og Samuel Nielsen, Ankestyrelsen

Offentlig eller privat leverandør – samme dialog

Kataloget er baseret på interviews fra 10 kommuner. I interviewene fremhæver kommunerne, at uanset om leverandøren af hjemmeplejen er en offentlig eller en privat, skal grundlaget for dialogen være det samme.

Ifølge kommunerne skaber dialog et fælles afsæt for indsatsen i hjemmeplejen. Dialogen styrker det kontraktmæssige forhold mellem kommunen og leverandørerne. Samtidig peger kommunerne på, at dialogen med leverandørerne bør involvere såvel ledere som medarbejdere.

Kommunerne har fx dialog med en leverandør ved

- opstart af samarbejdet
- information om nye kommunale tiltag,
- information om tilbud om kurser eller oplæring i brug af kommunens omsorgssystemer mm.

Læring og viden frem for kontrol

Kommunerne peger desuden på, at indsamling af systematisk dokumentation højner kvaliteten i hjemmeplejen. De understreger, at det er vigtigt, at den indsamlede viden også kan bruges som læring frem for kontrol.

Kommunerne har flere eksempler på fordelene ved at etablere en stab eller lignende i organisationer, der fx har særlige it-kompetencer. Staben kan kommunen bruge til at systematisere og omsætte de indsamlede data til anvendelige informationer om indsatsen i hjemmeplejen. Informationerne kan komme fra omsorgssystemer, interviews eller spørgeskemaundersøgelser.

Læs mere i inspirationskataloget

I inspirationskataloget kan du læse mere om blandt andet:

- Organisering af tilsyn og opfølgning
- Borgersamtaler
- Leverandørsamarbejdet
- Værdier i hjemmeplejen

Læs hele kataloget på www.ast.dk >>

Fokus på bisiddere til børn

Børn, der er i kontakt med Ankestyrelsen, har fået øget indflydelse på deres egen sag. Det medfører et større behov for voksenhjælp. Børns Vilkår tilbyder professionelle bisiddere til børn, der skal til møde i Ankestyrelsen. Hvis børn skal få glæde af dette tilbud, er det nødvendigt og vigtigt, at de kommunale sagsbehandlere taler med de berørte børn om den støtte en bisidder kan give, fx at bisidderen kan tage med til mødet i Ankestyrelsen.

Af Jytte Eline Falk-Lorenzen, specialkonsulent, Børn, Ankestyrelsen

Børn kan fra de 12 år komme til møde i Ankestyrelsen

Hensigten med Barnets Reform er at styrke og bedre udsatte børns og unges retsstilling. Blandt andet kan børn nu fra de er 12 år – og ikke som før, når de er 15 år – klage til Ankestyrelsen over de afgørelser, børn og unge-udvalget træffer om dem.

Nedsættelsen af denne aldersgrænse betyder, at børn ned til 12 år er part i deres børnesag. Vi inviterer dem derfor også til møde i Ankestyrelsen, når vi behandler deres sag. Børnene behøver ikke at møde op, men vi opfordrer dem til at komme til mødet, fordi vi gerne vil høre deres holdninger.

Når vi inviterer et barn til møde i Ankestyrelsen sender vi både et brev og en pjece målrettet børn. Vi skriver, at han eller hun må tage en bisidder med til mødet. Barnet vælger selv, om han eller hun vil have en bisidder med, og hvem det skal være.

Se de pjecer, vi sender til børn, der er part i en børnesag i Ankestyrelsen på www.ast.dk >>

I en børnesag er der ofte mange voksne involveret, og en bisidder kan være den voksne, som barnet helt selv har valgt og derfor føler sig tryk ved.

I forlængelse af, at aldersgrænsen blev nedsat, fik Børns Vilkår satspuljemidler til at udvikle og udvide deres etablerede bisidderordning. Børns Vilkår kan derfor tilbyde børn og unge en bisidder til møder i Ankestyrelsen.

Vi henviser derfor til Børns Vilkårs hjemmeside og telefonnummer i det materiale, vi sender til børnene. Hvis mange børn skal sige ja tak til tilbuddet fra Børns Vilkår, er det nødvendigt, at de kommunale sagsbehandlere også taler med børnene om tilbuddet og kan forklare, hvilken støtte en bisidder kan give.

God information om Børns Vilkårs bisiddere

På Børns Vilkårs hjemmeside er der information om bisiddere målrettet børn og unge. Det vil ofte være en god idé at henviser til hjemmesiden undervejs i samtalen med barnet.

Læs om bisiddere fra Børns Vilkår på www.bornsvilkar.dk >>

Hvad kan en bisidder

En bisidder kan hjælpe og støtte barnet til at få sagt det, der er vigtigt.

Bisidderen kan

- hjælpe barnet med at forberede sig til mødet
- støtte barnet under mødet
- efterfølgende tale mødet igennem med barnet

Støtte før mødet

Det kan være svært for et barn mellem 12 og 18 år at vide, hvad der er formålet med et møde i Ankestyrelsen, hvordan det vil foregå, og hvad der forventes af barnet. En bisidder kan derfor hjælpe barnet med at forberede sig inden mødet.

En bisidder kan sammen med barnet læse brevene fra Ankestyrelsen og gå på vores hjemmeside. Bisidderen kan også ringe til Ankestyrelsen for barnet og høre mere om, hvordan mødet vil foregå, og hvem der vil være til stede

En bisidder kan hjælpe barnet med at få skrevet alt det ned, som barnet gerne vil fortælle, så det er nemmere at få tingene sagt under mødet i Ankestyrelsen.

Støtte under mødet

Det kan være svært for børn at fortælle om svære ting i deres liv til de fremmede deltagere i mødet i Ankestyrelsen. En bisidder kan derfor støtte og hjælpe barnet med at få sagt det, der er vigtigt for ham/hende, – eventuelt efter aftale sigte det for barnet.

En bisidder kan også bede om en pause, hvis barnet trænger til det. Barnet og bisidderen kan på forhånd have talt om et lille tegn, der betyder, at barnet har behov for en pause.

Støtte efter mødet

Det kan være svært for barnet at huske alt, hvad der blev sagt på mødet. Når en bisidder har hørt alt, hvad der blev sagt, kan han eller hun gentage det for barnet, og de kan sammen tale om mødet.

Vi følger bisidderordningen tæt og vil evaluere, hvordan børnene oplever ordningen.

Flere ansøgte om handicapbil - flere fik afslag

Kommunerne bevilgede færre handicapbiler i 2010 end året før. Faldet er sket trods stigning i antallet af ansøgninger om støtte til køb af bil.

Af Arne Bo Clausen og Line Krabbe, Ankestyrelsen

Flere afslag til ansøgere, der søger for første gang

Den netop offentliggjorte statistik fra Ankestyrelsen viser, at det oftest var borgere, der søgte om støtte til køb af bil første gang, der fik afslag fra kommunen. Over halvdelen af alle nye ansøgere fik afslag på deres ansøgning i 2010. Kommunerne gav afslag til cirka hver femte ansøgere, der tidligere havde fået bevilget støtte.

Kommunerne traf korrekte afgørelser

Set i forhold til antallet af indbyggere var der stor forskel i antallet af bevillinger og afslag mellem kommunerne. Nogle kommuner havde både mange bevillinger og mange afslag, mens andre havde få bevillinger og få afslag.

De sociale nævn vurderede, at kommunernes afgørelser var rigtige i 98 procent af de sager, hvor borgeren klagede til de sociale nævn over afgørelsen.

Mange afslag i en kommune betød altså ikke nødvendigvis, at kommunen havde en anden praksis end andre kommuner. Det kunne derimod dække over, at kommunen fik forholdsmæssigt flere ansøgninger end andre kommuner.

Stor forskel på sagsbehandlingstid

Siden 2006 er der løbende sket et fald i sagsbehandlingstiden i disse sager. Dette fald er fortsat i 2010. Sagsbehandlingstiden var kortere i sager, hvor borgeren tidligere havde fået støtte til køb af handicapbil, end for nye ansøgere.

Fald i sagsbehandlingstiden

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid de seneste 3 år

- 2007: 8,9 måneder / 38,5 uger
- 2008: 8,3 måneder / 35,9 uger
- 2009: 8,2 måneder / 35,5 uger

I 2010 var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på i de fem statsforvaltninger på 7,2 måneder (31,3 uger). Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid dækker over store forskelle i sagsbehandlingstiden i de enkelte kommuner og nævn.

Statsforvaltningen Midtjylland har eksempelvis en gennemsnitlig sagsbehandlingstid på 44,7 uger. Det er mere end dobbelt så lang tid som i Statsforvaltningen Hovedstaden, hvor borgeren skal vente på en afgørelse i 21 uger.

Årlig statistik om handicapbiler

Kommunerne indberetter oplysninger om afgørelser om støtte til køb af bil til Ankestyrelsen. Indberetningerne danner baggrund for årsstatistikken. Kommuner, borgere og andre interesserede kan selv søge i tallene bag statistikken på dataportalen "Tal fra Ankestyrelsen".

Gå til "Tal fra Ankestyrelsen" på www.ast.dk/tal_fra_ankestyrelsen >>

Kort Nyt fra Ankestyrelsen

Arbejds miljøklagenævnets årsberetning 2010

Arbejds miljøklagenævnets årsberetning for 2010 er nu på gaden!

I årsberetningen gør nævnet status for året der gik. Du kan bl.a. læse om:

- **Udvalgte emner og sager:** Bl.a. en ombudsmandssag om tobaksrygning i et bankocenter.
- **Antal sager:** I 2010 fik vi 41 sager mindre end i 2009, mens vi afgjorde 112 flere sager end året før.
- **Sagsbehandlingstid:** I 2010 var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid 6,2 måneder set i forhold til 5,6 måneder i 2009. Årsagen til denne stigning skyldes den store stigning af nye sager i slutningen af 2009.
- **Omgørelsesprocent:** I 2010 faldt omgørelsesprocenten til 27 procent i forhold til de meget høje omgørelsesprocenter i 2009 og 2008 på 41 procent og 35 procent. Arbejdstilsynet har altså forbedret en række af de systematiske retlige fejl og mangler, men omgørelsesprocenten er fortsat høj.

Årsberetningen sætter på grund af omgørelsesprocenten særlig fokus på hjemvisning og annullation.

I årsberetningen kan du desuden læse om Arbejds miljøklagenævnet generelt.

Læs hele årsberetningen på www.ast.dk >>

Ligebehandlingsnævnets årsberetning 2010

Flere afgørelser - tallene taler for sig selv

Ligebehandlingsnævnet modtog 92 flere sager i 2010 end i året før. Nævnet modtog 286 sager i 2010 og afgjorde i alt 122 – næsten dobbelt så mange som året før.

I 2009 afgjorde nævnet 32 sager om køn. I 2010 steg antallet af afgjorte sager om køn til 63. Afgjorte sager om alder og handicap steg fra 10 sager i 2009 til 33 i 2010.

Mange sager om afskedigelse og afslag på jobsøgning

Ligebehandlingsnævnet har i 2010 modtaget et stigende antal sager om kønsligestilling, og nævnet har tilsvarende afgjort mange sager om afskedigelse i forbindelse med barsel- fædre- eller forældreorlov. Det samme gør sig gældende for så vidt angår alder og handicap. Her har nævnet afgjort mange sager, hvor der er klaget over afskedigelse af ældre eller handicappede.

"Ligebehandlingslovene berører rigtig mange mennesker"

"Vi ser, at arbejdstagere er blevet mere opmærksomme på den beskyttelse, som lovene giver. Det betyder, at arbejdsgivere kun må afskedige på et objektivt og sagligt grundlag, hvis de ikke vil risikere at komme til at betale ganske store godtgørelser. Det er en udvikling, vi er godt tilfredse med", siger Tuk Bagger, formand for Ligebehandlingsnævnet.

Læs hele årsberetningen på www.ligebehandlingsnaevnet.dk >>

Forældreansvaret i udsatte familier styrkes

Servicestyrelsen og Ankestyrelsen har i fællesskab sammensat en ny Task Force, der skal assistere landets kommuner i, hvordan de bedst muligt bruger servicelovens muligheder for forældre- og ungepålæg samt elektronisk overvågning. Det kan fx være for at sikre, at udsatte børn og unge kommer i dagtilbud, skole mv. Tilbuddet åbnede for henvendelser fra d. 15. august 2011.

Task Forcen tilbyder:

- rådgivning og vejledning i problemstillinger i forhold til afgørelser om forældre- og ungepålæg, men ikke i forhold til enkeltsager

Kommunens problemstilling kan dog godt udspringe af en konkret sag, men i beskrivelsen må der ikke indgå personfølsomme oplysninger, og borgere må ikke kunne identificeres som enkeltpersoner. Problemstillingen må derfor heller ikke have karakter af en anonymiseret enkeltsag.

- at komme ud i kommunen til temadage eller møder

Oplæggene vil have karakter af generel rådgivning og vejledning om brug af forældre- og ungepålæg, fx indføring i lovgivningens muligheder, tilrettelæggelse af metoder og indsatser, der styrker forældreansvaret eller forhold vedrørende implementering af lovgivningen.

Kontakt Task Forcen via mail til foraeldreansvar@servicestyrelsen.dk for aftale og bookning. Du kan også ringe til Ankestyrelsen på telefon 33 41 12 00 for rådgivning og vejledning i lovgivningens muligheder.

Læs mere om Task Forcen på www.ast.dk >>

Uddannelsesdag på ældreområdet

Ankestyrelsen, University College Lillebælt, PH Metropol og Servicestyrelsen arrangerer i efteråret 2011 en uddannelsesdag. Dagen skal inspirere kommunale ledere og medarbejdere til nye tiltag på ældreområdet og vil foregå følgende dage:

- 12. oktober 2011 i Esbjerg
- 13. oktober 2011 i Aalborg
- 25. oktober 2011 i København
- 26. oktober 2011 i Odense

På uddannelsesdagen sætter vi spot på viden om og kommunale erfaringer med:

- Organisering, samarbejde og specialisering
- Risikogrupper og særlige indsatsområder
- Måling og dokumentation

[Læs mere om dagen og tilmelding på Servicestyrelsens hjemmeside >>](#)

Nyeste Principafgørelser

Ankestyrelsen har i september 2011 udsendt Principafgørelser om blandt andet:

- Forlængelse af revalidering
- Foreløbig anbringelse uden for hjemmet af 13-årigt barn
- Vurdering af arbejdsevnen ved ansøgning om fleksjob
- Udmåling af hjælp til borgerstyret personlig assistance
- En kommune kan ikke klage over en afgørelse fra samme kommune

[Se alle de nyeste Principafgørelser på www.ast.dk >>](http://www.ast.dk)